

מי מרוויח ממנהיגות צ'מפיונית בבתי ספר במגזרי מיעוטים בישראל?

Who benefits from Teachers' Champion Leadership at Minorities schools in Israel?

**כמיליה מועלם, מכללת גורדון
ד"ר סמדר גלעד-חי, מכללת גורדון ומכללת אורנים**

רקע: מנהיגות צ'מפיונית הינה מנהיגות עממית 'העולה מן השטח' ומטרתה לקדם רעיון חדשני לטובת הכלל, ושלא בהכרח בכפוף להגדרת תפקידה הרשמית. אקלים תומך חדשנות הינו גורם קונטקסט ארגוני המשקף את הערכים, המטרות, הפעולות והמשאבים המכוונים להשגת חדשנות בארגון. חדשנות חינוכית מוגדרת כתוצר בעל ערך המופק מתהליך חברתי דינמי של אנשים העובדים יחדיו (West, 2012). התנהגות אזרחית ארגונית מכוונת לביצועים גבוהים מעבר לדרישות התפקיד ומתוך בחירה (Organ, 1988).

מטרות: בהתבסס על מודלים תיאורטיים של תלות וחליפין חברתי ואף שימור משאבים (Hobfoll, 1989; Blau, 1964), המחקר הנוכחי ראשון לבחון הקשר שבין מנהיגות צ'מפיונית ובין אקלים תומך חדשנות, חדשנות חינוכית ואף התנהגות אזרחית ארגונית בקרב מורים ממגזרי מיעוטים בישראל. טענת המחקר היא כי מנהיגות צ'מפיונית, שנמצאה במחקר כבעלת אוריינטציה חזקה של טיפוח רעיונות מקוריים וחדשניים לפתרון בעיות קיימות, תשמש במקרה הנוכחי כמשאב חברתי מקצועי מדרבן לקהילת בית הספר ותוביל בהצלחה לחיזוק האקלים תומך חדשנות והתנהגויות פרו חברתיות ושל חדשנות בסביבת העבודה החינוכית הנבחנת על אף גילויי השמרנות ומבניות היררכית המהווים חסם לשינוי יזום.

שיטה: במחקר נדגמו 212 מורים אקראית.

ממצאים: ממצאי הרגרסיה מעידים כי מנהיגות צ'מפיונית תורמת משמעותית לשיפור ברמות החדשנות החינוכית ($B=.98; P<.001$); ההתנהגות האזרחית ארגונית ($B=.39; P<.001$); והאקלים תומך חדשנות ($B=.61; P<.001$).

תרומות: התרומה התיאורטית לספרות המחקרית בתחום בחינוך הינה הרחבת ההבנה לגבי טיב הקשרים בין המשתנים המרכזיים שנבחנו. התרומה היישומית הינה הארה של תופעת המנהיגות הצ'מפיונית ותפקידה הקריטי, במיוחד בתקופה בה חלים שינויים לבקרים, בקידום תפקוד מורים, האווירה ותנאי עבודת המורים. הדבר מאפשר לפתח מדיניות ולפתח פרקטיקה מנהיגותית המטפחות מוביליות ועשייה בקרב המורים בגישת 'מלמטה למעלה'. נראה שמורים המתנהלים בסביבת עבודה בעלת פתיחות לזמים מקומיים מפגינים ביטחון פסיכולוגי, מכוונות משימתית וחזון שיתופי. הם אף נוטים להשקיע מבחירה בשיפור תפקודם ועיצוב המרחב החינוכי מחדש.

מילות מפתח: מנהיגות צ'מפיונית, אקלים תומך חדשנות, חדשנות חינוכית, התנהגות אזרחית ארגונית